

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci stěžovatele **O. M.**, zastoupeného JUDr. Petrem Možným, advokátem se sídlem v Brně, Kounicova 6, za účasti **Krajského úřadu kraje Vysočina**, se sídlem v Jihlavě, Žižkova 57, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 7. 2. 2005, č. j. 57 Ca 115/2003 – 44,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 7. 2. 2005, č. j. 57 Ca 115/2003 – 44, **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 7. 2. 2005, č. j. 57 Ca 115/2003 – 44, byla zamítnuta žaloba stěžovatele proti rozhodnutí Krajského úřadu Kraje Vysočina (dále jen „krajský úřad“) ze dne 6. 12. 2001, č. j. SŘ-1591/01-KP, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutí Okresního úřadu Třebíč ze dne 15. 10. 2001, č. j. 110-2729/2001, jímž byl stěžovatel uznán vinným spácháním přestupku proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu podle § 22 odst. 1 písm. c) zákona č. 200/1990 Sb. ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“), kterého se dopustil tím, že dne 15. 5. 2001 ve 14:10 při odbočování vlevo narazil na pravý bok vozidla BMW 525 řízeného řidičem P., v době kdy tento řidič předjížděl. Tímto jednáním porušil stěžovatel ustanovení § 21 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon silničním provozu“) a byla mu uložena podle § 22 odst. 2 zákona o přestupcích pokuta ve výši 2500 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu 2 měsíců. V odůvodnění rozsudku krajský soud uvedl, že se ztotožnil s názorem krajského úřadu. Poukázal na ustanovení § 21 odst. 1 zákona o silničním provozu a dospěl k závěru, že z provedeného dokazování bylo

spolehlivě prokázáno, že stěžovatel začal odbočovat v době, kdy ho v levém jízdním pruhu předjížděl J. P. a narazil levým předním blatníkem do pravého boku předjíždějícího vozidla. Nárazem došlo k vychýlení vozidla ze směru jízdy a jeho sjetí a havarování vlevo mimo komunikaci. Řidič J. P. začal předjíždět vozidlo stěžovatele v době, kdy stěžovatel jel v pravém jízdním pruhu. Pokud by se stěžovatel dostatečně přesvědčil o situaci za sebou, mohl střetu zabránit tím, že by nestočil vozidlo přes středovou čáru do levého jízdního pruhu a počkal až J. P. dokončí předjíždějící manévry. Zákon stanoví při odbočování řidiči, který odbočuje, povinnost, že nesmí ohrozit řidiče jedoucího za ním a musí dbát zvýšené opatrnosti. Odbočovací manévry vyžaduje od řidiče jistou zkušenost, předvídavost a především zákonem požadovanou opatrnost. Nelze tedy vycházet z jistoty, že pokud řidič naznačí odbočovací manévry světelným znamením, zvolní jízdu a je zatím ještě ve svém pravém původním jízdním pruhu, učinil pro naznačení odbočení vše. Jedná se o okamžik, který je vždy v manévru odbočování kritickým. Nemůže sledovat pouze situaci před sebou, ale musí velice obezřetně sledovat situaci za sebou, zejména to, jestli není předjížděn. V tomto případě byl stěžovatel předjížděn vozidlem J. P., které se nacházelo v levém pruhu. Jak vyplývá ze znaleckého posudku, z technického hlediska mohl stěžovatel nehodě zabránit, a to tak, že by se těsně před odbočením a vjetím do levého pruhu přesvědčil o situaci za sebou. Způsob jízdy stěžovatele, který tak neučinil, tedy nebyl z technického hlediska správný, neboť stěžovatel začal odbočovat v době, kdy byl předjížděn. Tímto manévrem ohrozil předjíždějící vozidlo. Naopak podle znaleckého posudku předjíždějící vozidlo neomezilo ani neohrozilo vozidlo stěžovatele, protože jelo v levém jízdním pruhu a předjíždělo vozidlo stěžovatele již v době, kdy stěžovatel jel ještě přímo ve svém jízdním pruhu. V té době nebylo podstatné to, že se J. P. svým jednáním také dopustil přestupku podle § 22 odst. 1 písm. e) zákona o přestupcích, když předjížděl v místě, kde je vodorovná dopravní značka V1A (podélná čára souvislá). Pokud stěžovatel odkázal na rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 613/2000, situace v tomto rozhodnutí je odlišná od situace v projednávané věci, a proto závěr Ústavního soudu nelze beze zbytku na tuto konkrétní věc aplikovat.

V kasační stížnosti podané v zákonné lhůtě vyjádřil stěžovatel nesouhlas se závěry krajského soudu vyslovenými v napadeném rozsudku, který považuje za nezákonný proto, že je založen na nesprávném posouzení právní otázky. Podle názoru stěžovatele bylo prokázáno, že začal odbočovat vlevo tím, že dal včas znamení o změně směru jízdy tak, jak mu to ukládá § 30 odst. 1, 2 zákon o silničním provozu, najel co nejvíce vlevo v pravé části vozovky, a to k podélné souvislé čáře, a plynule zpomaloval. Splnil tedy všechny povinnosti uložené mu v ustanovení § 21 odst. 1, 3 citovaného zákona. Stěžovatel zdůraznil, že v předchozím řízení, a ani v napadeném rozsudku, není nikterak zpochybňováno, že by při odbočování nedal včas znamení o změně směru jízdy, nezařadil se co nejvíce vlevo v části vozovky určené pro jeho směr jízdy a že by plynule nezpomaloval. V době, kdy začal dávat znamení o změně směru jízdy a zařadil se co nejvíce vlevo, a to až k podélné čáře souvislé, nebyl J. P. v blízkosti vozidla stěžovatele, byl značně vzdálen a neprováděl žádný úkon předjíždění, takže jej stěžovatel nemohl nijak ohrozit. Pokud následně došlo ke střetu s vozidlem, který ho předjížděl v protisměrném pruhu vozovky, došlo k tomu výlučně v důsledku hrubého porušení zákona o provozu na pozemních komunikacích ze strany řidiče P., který při předjíždění překročil dovolenou rychlost, předjížděl vozidlo, které dávalo znamení o odbočování a předjížděl v místě, kde toto bylo dopravní značkou V1A zakázáno. Řidiči P. nic nebránilo v tom, aby stěžovatele předjel po pravé straně tak, jak je to uvedeno v § 17 odst. 1 citovaného zákona. Stěžovatel také zdůraznil, že ve směru jízdy obou vozidel je přejíždění do protisměrného pruhu zakázáno vodorovnou dopravní značkou, což řidič P. nerespektoval. Stěžovatel vyslovil nesouhlas s názorem krajského soudu, že při odbočování vlevo na křižovatce s vedlejší silnicí bylo jeho povinností se před samotným vybočením vlevo

ještě přesvědčit, není-li předjížděn, a bylo jeho povinností s odbočováním počkat až řidič P. dokončí předjíždění a zabránit tak nehodě, protože takový výklad § 21 odst. 1 citovaného zákona je nesprávný. Platné pravidlo o odbočování vlevo a povinnosti řidiče při tomto úkonu vyjádřené v § 21 odst. 1, 3 citovaného zákona je nutno vykládat tak, že neohrožení řidiče jedoucího za vozidlem, které hodlá odbočit spočívá v povinnosti odbočujícího řidiče dát včas znamení o změně směru jízdy, svým chováním (najetí co nejvíce vlevo v části vozovky určené pro jeho směr jízdy, plynulé zpomalení rychlosti jízdy) dát řidiči za ním jedoucímu na vědomí, jaký úkon hodlá provést a nevyvolat u něj přitom stav ohrožení, tj. nesmí tomuto řidiči vzniknout nebezpečí. Stav nebezpečí pro vzadu jedoucího řidiče nevzniká, pokud odbočující řidič při úkonu dbá potřebné opatrnosti, tj. před započítím úkonu se přesvědčí o tom, zda není předjížděn, dá včas znamení o změně směru jízdy, plynule zpomaluje a najede co nejvíce vlevo v části vozovky určené pro jeho směr jízdy a dbá dále všech povinností uložených mu v § 21 odst. 5 citovaného zákona. Z ustanovení § 21 citovaného zákona nelze dovodit, že by na křižovatce s vedlejší silnicí v místě, kde je předjíždění vyloučeno dopravní značkou V1A, byl odbočující řidič povinen před samotnou změnou směru jízdy se přesvědčit, zda není předjížděn a pokud ano, že by byl povinen předjíždějícímu vozidlu dát přednost v jízdě a nepokračovat ve směru jízdy a zabránit střetu. Stěžovatel má za to, že v daném případě, kdy řidič P. vjel do protisměrného pruhu přes plnou čáru souvislou, jej nelze považovat za „řidiče jedoucího za ním“ ve smyslu § 21 odst. 1 zákona o silničním provozu. Pokud v napadeném rozsudku je konstatována část znaleckého posudku, v níž je uvedeno, že z technického hlediska mohl stěžovatel nehodě zabránit, tak se v podstatě jedná o jakýsi logický úsudek, který je nutné právně zhodnotit s přihlédnutím k ostatním důkazům v návaznosti na zákon o provozu na pozemních komunikacích. Ve znaleckém posudku se totiž také uvádí, že „způsob jízdy J. P. byl z technického hlediska správný“... Pokud by tyto vývody znalce nebyly podrobeny právnímu zhodnocení, tak by se dospělo k závěru, že tento řidič, který hrubě porušil řadu ustanovení zákona o provozu na pozemních komunikacích, tím, že překročil dovolenou rychlost, předjížděl vlevo v místě, kde to bylo vyloučeno dopravní značkou V1A a navíc předjížděl vlevo vozidlo, které dávalo znamení o změně směru jízdy vlevo, si počínal správně. Je zřejmé, že tyto vývody znalce jsou zcela zavádějící a nemohou být podkladem pro zákonný rozsudek, který je v extrémním nesouladu se skutkovými zjištěními. V této souvislosti poukázal stěžovatel na rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 613/2000, v němž byla řešena obdobná dopravní nehoda, kdy došlo ke střetu vozidla odbočujícího vlevo s vozidlem, který jej předjíždělo. Proto navrhl, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc vrácena k dalšímu řízení.

Krajský úřad ve vyjádření ke kasační stížnosti označil výklad stěžovatele v § 21 odst. 1 zákona o silničním provozu za účelový a nesprávný. Řidič odbočující vlevo se nemůže omezit na pouhé spuštění ukazatele o změně směru jízdy a najetí ke středu vozovky, ale zároveň po celou dobu odbočovacího manévru nesmí ohrozit řidiče jedoucího za ním a musí dbát zvýšené opatrnosti. V průběhu přestupkového řízení bylo spolehlivě prokázáno, že stěžovatel tyto dvě posledně uvedené povinnosti nesplnil, což bylo bezprostřední příčinou dopravní nehody. Proto krajský úřad navrhl zamítnutí kasační stížnosti jako nedůvodné.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti a přitom neshledal vady uvedené v odstavci 3, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle § 21 odst. 1 zákona o silničním provozu musí řidič při odbočování na křižovatce dávat znamení o změně směru jízdy; při odbočování nesmí ohrozit řidiče jedoucí za ním a musí dbát zvýšené opatrnosti.

Podle § 17 odst. 1 zákona o silničním provozu se předjíždí vlevo. Vpravo se předjíždí vozidlo, které mění směr jízdy vlevo a není-li již pochybnosti o dalším směru jeho jízdy.

Podle odst. 5 písm. e) a f) citovaného ustanovení nesmí řidič předjíždět dáva-li řidič vpředu jedoucího vozidla znamení o změně směru jízdy vlevo a není-li možné předjetí vpravo podle odstavce 1 nebo předjetí v dalším volném jízdním pruhu vyznačeném na vozovce v tomtéž směru jízdy a na křižovatce a v těsné blízkosti před ní; tento zákaz neplatí jde-li o předjíždění vpravo podle odstavce 1, a na hlavní pozemní komunikaci.

Při aplikaci citovaných ustanovení je nutno respektovat jejich účel a význam z hlediska účelu a smyslu právního předpisu jako celku, nikoliv je vykládat jen izolovaně. V ustanovení § 4 zákona o silničním provozu jsou stanoveny povinnosti, které mají všichni účastníci provozu na pozemních komunikacích. Podle tohoto ustanovení je každý povinen se chovat ohleduplně a ukázněně, aby svým jednáním neohrožoval život, zdraví nebo majetek jiných osob ani svůj vlastní, aby nepoškozoval životní prostředí ani neohrožoval život zvířat, své chování je povinen přizpůsobit zejména stavebnímu a dopravně technickému stavu pozemní komunikace, povětrnostním podmínkám, situaci v provozu na pozemních komunikacích, svým schopnostem a svému zdravotnímu stavu. Dále je povinen se řídit pravidly provozu na pozemních komunikacích upravenými tímto zákonem, pokyny policisty, pokyny osob oprávněných k řízení provozu na pozemních komunikacích podle § 75 odst. 5, 8 a 9 a zastavování vozidel podle § 79 odst. 1 a pokyny osob, o nichž to stanoví zvláštní právní předpis, vydanými k zajištění bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích.

V daném případě se krajský soud, stejně jako správní orgány, nevypořádal se všemi provedenými důkazy a v podstatě pouze převzal závěr vyjádřený znalcem ve znaleckém posudku. Přitom znalecký posudek je jedním z důkazů, který musí soud hodnotit jak jednotlivě, tak v souhrnu s ostatními důkazy. Krajský soud shodně se znalcem konstatoval, že způsob jízdy stěžovatele nebyl z technického hlediska správný, neboť začal odbočovat v době, kdy byl předjížděn, čímž ohrozil předjíždějící vozidlo, aniž by se vypořádal s tím, v čem konkrétně stěžovatel prokazatelně porušil ustanovení § 21 odst. 1 zákona o silničním provozu, které ukládá řidiči povinnost při odbočování na křižovatce dávat znamení o změně směru jízdy, dbát zvýšené opatrnosti a zakazuje mu ohrozit řidiče jedoucí za ním. Při posuzování, zda stěžovatel dbal zvýšené opatrnosti je třeba vycházet z objektivních okolností konkrétní situace a nelze pouze hypoteticky dovozovat, které okolnosti mohl či nemohl v okamžiku bezprostředně předcházejícím střetu vozidel stěžovatel předvídat, jak to v podstatě učinil krajský soud. Krajský soud se také nevypořádal s tím, zda řidič J. P. byl řidičem jedoucím za stěžovatelem, zda tento řidič byl oprávněn za situace, kdy stěžovatel dával znamení o změnu směru jízdy, jej předjíždět vlevo s ohledem na ustanovení § 17 odst. 1 písm. e) a f) zákona o silničním provozu a nezohlednil skutečnost, že předjíždějící řidič se dopustil přestupku podle § 22 odst. 1 písm. e) přestupkového zákona, která rozhodně není v kontextu dalších skutečností, za nichž ke střetu vozidel došlo, nepodstatná. Není také zřejmé, na základě čeho dospěl krajský soud k závěru, že se stěžovatel těsně před odbočením nepřesvědčil o situaci za ním, když do protokolů o podání vysvětlení sepsaných dne 24. 5. 2001 stěžovatel i jeho manželka uvedli, že se stěžovatel těsně před odbočením podíval do zpětného zrcátka. Rovněž není z odůvodnění napadeného rozsudku patrné, zda a jak v rámci hodnocení důkazů hodnotil krajský soud svědeckou výpověď I. H.

Vzhledem k výše uvedenému je kasační stížnost důvodná, a proto Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle kterého o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

V dalším řízení je městský soud vázán právním názorem, který je vysloven v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. května 2006

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu